

Sait Faik Abasıyanık'ın Şiirleri

M. Fatih Andı*

Sait Faik Abasıyanık'ın Şiirleri

Sait Faik Abasıyanık, Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatının önde gelen hikâyecilerinden birisidir. Kendisinden sonra gelenleri etkileyen hikâyeleriyle, Türk edebiyatında bir tarz oluşturmuştur. Fakat o aynı zamanda şairdir de. *Şimdi Sevişme Vakti* adı altında topladığı şiirleri ve bu kitabına girmemiş olanlarıyla, Sait Faik'in şiiri, hikâyeleriyle ortak temaları paylaşır. Bu şiirler, hikâye çeşnisi ve sıfat üslûbu ağır basan, duru bir Türkçeyle yazılmış şiirlerdir.

Anahtar Kelimeler: Türk edebiyatı, Sait Faik Abasıyanık, Türk şiiri, Şimdi Sevişme Vakti, hikâye.

The Poems of Sait Faik Abasıyanık

Abstract: Sait Faik is one of the leading authors of the Republican era Turkish literature. He has created a style which affected the authors after him. Sait Faik isn't a brilliant author, but also a poet. His poems in his book entitled *Şimdi Sevişme Vakti* and other poems which hadn't been compiled yet, share the same themes with his stories. These poems are in taste of story, and lucidly expressed.

Key Words: Turkish literature, Sait Faik Abasıyanık, Turkish poem, *Şimdi Sevişme Vakti*, the story

* Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.
andifatih@yahoo.com

Sait Faik, Cumhuriyet dönemi edebiyatımızın, çağdaşlarına ve sonraki nesillerin edebiyatçılarına etkisi çok olmuş, en önemli hikâyecilerinden birisidir. Onun hikâyelerinin gerek biçim, gerekse içerik bakımından modern Türk hikâyesine büyük katkılarda bulunduğu ve yakın dönem edebiyatımızda “Sait Faik hikâyeciliği” diye adlandırılan bir tarzı oluşturduğu bugüne kadar bir çok edebiyat tarihçisi ve araştırmacısı tarafından dile getirilmiştir.

Fakat Sait Faik’in aynı zamanda bir şair de olduğu, yayımlanmış bir şiir kitabının da bulunduğu, hikâyeciliği kadar sık üzerinde konuşulan bir yönünü teşkil etmemiştir. Bunda elbette, Sait Faik’in Türk edebiyatında asıl yerinin ve baskın görünümünün hikâye etrafında oluşmuş olmasının payı büyüktür.

Biz bu yazımızda, onun bu biraz daha geride kalmış, çok fazla vurgulanmamış şairlik vasfı üzerinde durup, şiirlerinin belli başlı hangi temalar çevresinde teşekkül ettiğini araştıracağız.

Sait Faik’in tek şiir kitabı vardır: *Şimdi Sevişme Vakti*¹. İçinde on yedi adet şiirin bulunduğu bu kitap, 1953’te Yenilik Yayınları tarafından yayımlanır ve yayımlandığı günlerde, edebiyat çevrelerinde beğeni yahut eleştiri yollu ilgileri de üzerine çeker. Yöneltilen eleştirilerin başında, şiirlerin üslûp bakımından Sait Faik’in hikâyelerini fazlaca andırdığı, şiirde olması gereken âhenk ögesinin bu şiirlerde bulunmadığı itirazları gelir. Buna karşılık *Şimdi Sevişme Vakti*’ni beğenen, Sait Faik’in, hikâyelerinden kattıklarıyla şiirlerine bir zenginlik, bir açılım ve “insanı kendi realitesinde yakalama” başarısı getiren bir damarı yakaladığını söyleyen yazılar da yazılmıştır sıcağı sıcağına².

Sait Faik’in *Şimdi Sevişme Vakti*’ne almadığı, 21 Ocak 1932 tarihli *Mektep* dergisinde neşredilmiş olan “Hammal” şiiri, dergilerde yayımlanmış ilk şiiri olarak belirmektedir ve üç dörtlükten oluşan daha bu ilk şiirinde Sait Faik adeta daha sonra yazacağı şiirlerin ve hikâyelerin “insan kadrosu”nu ve onlara bakış açısını ima eden bir rengi bize vermektedir.

*Ensesine sokulu
Kamburunu kaşdı.
Şu koskoca bavulu
Beş kuruşa taşıdı.*

¹ Sait Faik Abasıyanık, *Şimdi Sevişme Vakti*, İstanbul 1953, Yenilik Yayınları. Sait Faik’in sağlığındaki bu ilk baskıdan sonra, kitabın bugüne kadar şu baskıları yapılmıştır: 2. ve 3. baskılar: Varlık Yayınları, 1958 ve 1965, 4.-7. baskılar: Bilgi Yayınları, 1970-2000, 8. ve 9. baskılar: Yapı Kredi Yayınları, Şubat 2003 ve Nisan 2003.

Biz bu yazımızda, *Şimdi Sevişme Vakti*’nin bu son baskısını kullandık: Sait Faik Abasıyanık, *Şimdi Sevişme Vakti ve Diğer Şiirleri*, Nisan 2003, Yapı Kredi Yayınları, 91 s. Bu baskıda şairin *Şimdi Sevişme Vakti*’ne girmeyen, dergi ve gazetelerde kalmış 15 şiiri ile sağlığında yayımlanmamış 13 adet şiiri de yer almaktadır.

² Kitabın yayımlandığı günlerde yazılan ilk takdir yazılarından birisi olarak bk.: Mehmet Kaplan, “Şimdi Sevişme Vakti”, *İstanbul*, nr. 1, Kasım 1953, s. 1.

mısralarıyla başlayan bu şiir, büyük kentin kendi küçük yaşama telâşı içinde koşuşturan sıradan insanını anlatmasıyla, gerçekten de Sait Faik hikâyesinin ve şiirinin bir minyatürü, bir kodlaması gibi yorumlanabilir. Nitekim bu şiirden başka “Meserret Oteli”, “Köye Gönderilen Eşek”, “İp Meselesi”, “Sarmaşıklı Ev” hikâyeleri ve “Medar-ı Maişet Motoru” isimli roman denemesinde de hamal kahramanlar, bu şiirdeki hamalın açılımı olarak bizi karşılayacaktır³.

“Hammal” şiiri, hece vezniyle yazılmış kafiyeli, kısa bir şiirdir ve bizce ses ve yapı bakımından yoğun olarak Necip Fazıl şiirinden esintiler taşımaktadır:

*Yol yakın, yolcu irak,
Yola bak, yolcuya bak.
İstersen yolda bırak
Şu koskoca bavulu.*

Sait Faik, bu şiirden başka iki şiirinde daha kafiyeli, vezinli söyleyişi denemiştir. Bunlar “Evime Dönüyorum” ile “Hasretimin Bittiği ve Başladığı Yer” isimli şiirleridir. Her ikisi de şairin ölümünden sonra *Varlık* dergisinde (nr. 408, 1 Temmuz 1954) yayımlanmıştır.

Şimdi Sevişme Vakti'nin 1953'teki yayımından sonra da Sait Faik, şiir yazmayı sürdürmüştür. Onun “Elma ve İncir” şiiri Şubat 1954'te (*Doğu-Batı*, nr. 1/4), “Aynalı Çeşme” Mart 1954'te (*Doğu-Batı*, nr. 2/4), “Kırmızı Yeşil” 1 Nisan 1954'te (*İstanbul*, nr. 6), “Söz Açınca” ise 15 Nisan 1954'te (*Dünya-Sanat Eki*) yayımlanmıştır. Ayrıca şairin 11 Mayıs 1954'te ölümünden sonraki günlerde yayımlanan şiirleri de mevcuttur: “İmrozlu Kız” (*Vatan*, 16 Mayıs 1954), “Bir Büyük Karışıklık” (*Vatan*, 16 Mayıs 1954), “Bir Aydınlık” (*İstanbul*, nr. 8, Haziran 1954), “Evime Dönüyorum” (*Varlık*, nr. 408, 1 Temmuz 1954)... Bu metinler, bize Sait Faik'in şiir yazmayı ölümüne kadar bırakmadığını göstermektedir. Şairlik onda gelip geçici bir heves olmamış, hikâyeciliğiyle birlikte, fakat tabir caizse bir iki adım geride yürüyen bir sanat alanı olarak varlığını hep sürdürmüştür.

İçlerinde “Elma ve İncir”⁴ yahut “İmrozlu Kız”⁵ gibi Orhan Veli şiirini iyiden iyiye andıran kısacık ve nükteye yaslanan şiirleri de bulunmasına rağmen⁶,

³ Sait Faik'in hikâyelerinde işlediği insan kadrosu hakkında yapılmış kapsamlı bir çalışma için bk.: Yakup Çelik, *Sait Faik ve İnsan*, Ankara 2002, Akçağ Yayınları, 358 s.

⁴ *Şimdi Sevişme Vakti ve Diğer Şiirleri*, İstanbul Nisan 2003, Yapı Kredi Yayınları, s. 47

⁵ a.e., s. 53.

⁶ Bir örnek olması bakımından “Elma ve İncir”i aşağıya alıyoruz:

“İlk urbamız:
İNCİR
İlk günahımız:
ELMA
Not:
Ben günahsızım.” (s. 47)

Sait Faik'in şiirleri genellikle uzun soluklu şiirlerdir. Bu şiirlerde çoğu kez bir hikâye havası hemen kendisini hissettirir. Bilhassa "Köprü", "Deli Çay", "Bizim İskele", "Kırda Bir Öğle Uykusu" vb. şiirlerinde bu daha da belirgindir. Bu şiirlerinin bazılarını okurken, bunların hikâyelerinden çıkarılmış pasajlar olup olmadığı sorusu bir an okuyucunun zihnini yoklar. Gerçi bunun tersi Sait Faik'in hikâyeleri için de söylenebilir. Yazarın kalemindeki şiirsel öz, onun hikâye olarak anlattığı metinlerde de bir şair bakışını, şiire yatkın bir dil ve üslûbu karışımıza koyar.

Mehmet Kaplan, *Şimdi Sevişme Vakti*'nin ilk yayımlandığı günlerde kitap-taki şiirlerin "fazla hikâyeye kaçtığı ve âhenkten mahrum olduğu" yolunda eleştiriler aldığını belirterek, bu hikâyemsi tadın biraz da Sait Faik'in üslûbunun sıfatlara sık yer vermesinden kaynaklandığını belirtir⁷.

Sait Faik, hikâyede ve şiirde gerçekçi bir çizgi izler, gerçekçi gözlemleri ve tasvirleri öne çıkarır⁸. Onun hikâyelerinin ve şiirlerinin bu yönü vurgulanagelmiştir⁹. Yazarın hikâyelerindeki gerçekçilik, aynen şiirlerinde de karşımızdadır. Bu gerçekçilik, şairin bakış açısının yanında anlatış biçimi ile de pekişen bir tavidir aslında. Ve bu tavrın oluşmasında, şiirleri gerçekçi bir düzleme çeken bir öge olarak sıfatlar hemen dikkatlere çarpar. Sait Faik'in üslûbu, sıfat üslûbudur. Hikâyesinde yahut şiirinde yazar, gözünü değdirdiği her varlığı mutlaka kendine özgü bir görünümü, bir durumu içinde görmüş ve metnine böyle taşımıştır. Metinlerin sıcak ve işlenmiş atmosferini yapan şey, bir bakıma budur da. Bu taşıyış ise, elbette büyük dilin imkânları çerçevesinde, büyük oranda sıfatlarla olacaktır. Zira varlıkları sıfatlarla nitelendirme, onları herhangi bir şey olmaktan çıkarma, benzerleri arasında kaybolmaktan kurtarma ve kendi ilişkileri ve var oluş durumları içerisinde görme ve anlatma imkânını da verir şaire.

Gerçekten de Sait Faik'in şiirlerinde sıfatların çok yoğun olarak kullanıldığı gözlerden kaçmaz. Bu onun hikâyeciliğin şiirine yansıdığıdır aynı zamanda. Şiirlerinden rastgele aldığımız "hışırta ile ve kocaman bıçaklarla kesilen tahan helvalarının kokusu", "kötü yağlarla yaptıkları börekten şişmanlamış, iyi insanlar", "taşlı bulgur pilâvı", "çifti altmış paraya satılan bayat simitler", "ensesi dümdüz ustura ile alınmış, saçları arkaya taranmış, bol elbiseli, altın bakışlı, sarışın uzun bacaklı adam", "yaz akşamları terleyen sürahilerdeki sular", "şarkısını birdenbire kesip yıldırım gibi uzaklaşmış ova", "metruk havuzların kurbağa seslerinin güzelliği" vb. gibi sıfat tamlamalarında şairin eşyayı ve insanları nasıl

⁷ Mehmet Kaplan, *Şiir Tahlilleri II*, İstanbul 1980, Dergâh Yayınları, s. 144, 147.

⁸ Yakup Çelik, Sait Faik'in hikâyelerindeki gözlem ve tasvirin, yazarın insanı kavrayışında temel çıkış noktalarından ikisi olduğunu belirtir. Bk.: Yakup Çelik, *Sait Faik ve İnsan*, Ankara 2002, Akçağ Yayınları, 28-33.

⁹ Meselâ bk.: Afşar Timuçin, "Sait Faik'in Gerçekçiliği ve Şairliği", *Yeni Ufuklar*, nr. 22 (249), Haziran 1974, s. 49-52; Mehmet Kaplan, *Hikâye Tahlilleri*, İstanbul 1979, Dergâh Yayınları, s. 203.

detaylı ve birbirinden ayırt edici ayrıntılarıyla eserine taşıdığı birer örneği ile karşılaşırız.

Şimdi Sevişme Vakti'nde, şair duygusaldır aynı zamanda. Küçük hayat kırıntılarından büyük büyük duygulanışlar, tadlar, heyecanlar yahut hüznler çıkarmayı bilir. Hikâyelerinde olduğu gibi şiirlerinde de “insan”ı, böyle küçük hayat kırıntılarını yaşarkenki iddiasızlığı içerisinde yakalar ve bu hali içinde sever, anlar ve anlatır. Yedikuleli İstavro, hamal, “ak sakallı, kasketli, yırtık mintanından adaleleri gözükken dilenci”, ayakkabı boyacısı çocuk, gazete satıcısı çocuklar, Rum meyhaneci Yanakimu, balıkçılar, fahişeler, meyhane güzeli Aleksandra, İmrozlu Eleni hemen hikâyelerinde de karşılaşabileceğimiz böylesi insanlardır. Bu insanlar çalışırlar, didinirler, koşuştururlar, aylıklık yaparlar, eğlenirler, çalar çırpırlar, severler, özlerler, ağlarlar, gülerler.... Bu insanlar, söyle veya böyle “hayatları yaşamakla geçen” basit ve iddiasız insanlardır.

Bir yandan şiirlerinin söylenişindeki duru ve temiz dil, bir yandan da kendisini gösteren nükteli kısa söyleyişler, ekseriyeti itibarıyla şiirlerin duygusal atmosferi, hayatın iddiasız görünümünde mutluluğu yakalama cehdi, Sait Faik şiirinin devrinde ve sonrasında Orhan Veli ve Cahit Sıtkı şiiri ile birlikte anılmasına yol açmıştır¹⁰.

Hikâyelerinin tematik yelpazesi, daha kelebek kanadı dokunuşlarıyla ve daha içiçe geçmiş bir şekilde Sait Faik'in şiirlerinde de tekrarlanır diyebiliriz. Bu noktadan hareketle, onun şiirlerinin ana temalarını şu gruplar içerisinde görebiliriz:

a. Şairin kendi “ben”i, tabiidir ki, şiirlerinin ekseninde yer alır. Onun şiirlerindeki bütün bu insan kalabalığı, bütün bu hayatlar, hayatı yapan kırıntılar, bazan bizzat yaşananların içinde kendisi de var olarak, bazan kenarda bir gözlemci olarak, şairin kendi “ben”i odağında şiire taşınır. Bu taşınmış, çaresiz ve mutlak bir yalnızlığı çok güzel ve şiddetli bir şekilde dile getiren

Her yerde kendim

Aynalarda, camlarda, alüminyumlarda

Kurşun borularda

Masada, karyolada

Pis kendim, mendebur kendim, fena kendim. (48-49)

mısrarlarında denildiği gibi “her yerde kendi”sini ifade ediş, aşk, yalnızlık, avarelik, bohemlik, yaşama sevinci gibi her biri Sait Faik şiirinin temalarını da

¹⁰ Mehmet Kaplan, bu benzerlikte Andre Gide etkisinin izlerini de görür:

“Bu bakımdan onunla (Sait Faik’le) Orhan Veli ve Cahit Sıtkı arasında bir yakınlık mevcuttur. Bu üç sanatkar da duyularla yaşamaya önem veren, ‘sensualisme’i bir hayat felsefesi haline getiren Andre Gide’in tesiri altında kalmışlardır. Aralarındaki benzerlik, belki de, bunun bir neticesidir.” (*Şiir Tahlilleri II*, s. 149).

teşkil eden kimi duygularla birlikte, onlarla iç içe geçmiş bir halde şiiri dokuyuştur. “Arkadaş” (s.17), “Aynalı Çeşme” (s. 48), “Evime Dönüyorum” (s. 59) şiirleri bu temanın güzel örnekleridir.

b. Şairin insanı tanıyışının uğraklarından birisi, hem de önemlisi elbette ki aşktır. Aşk duygusu ve bu duygunun zeminini teşkil eden kadın güzelliği, kadınlara duyulan ilgi, Abasıyanık’ın şiirlerinin gür mecralarından birisidir¹¹ ve bu tema, şair için başka bir çok temanın şiire dahil oluşuna da bir bahanedir, bir vesiledir:

Senden bahis açılmadıkça susmak isterim.

Senden bahis açmaya vesiledir

Kınalıada, vapur, deniz, yunus. (s. 22)

Nitekim her türlü güzelliğin sevgili dolayımından geçerek algılandığını ve şairin kalemine geldiğini şu mısralardan yola çıkarak söyleyebiliriz:

Sen İstanbul’dasın diye memnun ağaçlar

Sen varsın diye insanlar iyi

Böcekler yeşil yeşil

Karıncalar sevimli

Çiçekler burcu burcu

Kime söyleyebilirim senden başka

Denizin mavisini

Dondurmacının kutusunu

Çamların sesini

Kime açarım senden başka

Gül bahçeden

Kim anlar kağıt helvalarının hikâyesinden

Kim iki kahvede saadeti kilitlemiştir

Kim sever o ince minareyi, Yüksekaldırım’ı, Çingenerler’i? (s. 65)

Abasıyanık’ın şiirinin kadınları bazan kim olduğu belirtilmeyen sevgililerdir. Bunlar çirkin de olabilir, beis yoktur, çünkü şair sevmiştir, önemli olanı budur:

Yapamam, onsuz edemem.

Bana su, bana ekmek, bana zehir;

Bana tat, bana uyku

Gibi gelen çirkin kızım,

Sensiz edemem! (s. 19)

Fakat çoğunlukla bu sevgili, “gâvur” bir sevgilidir:

¹¹ Sait Faik’in şiirlerine üzerinde kadın teması açısından değinen bir yazı için bk. Ümit Gürol, “Sait Faik ve Pavese’nin Şiirlerinde Kadın”, *Çağdaş Eleştiri*, nr. 3 (7), Temmuz 1984, s. 44-47.

*Bu şehirde ikimiz birden nefes alıyoruz
Yoksa neye yarardı bu garip şehir?
Burada senin doğduğun bana malûmdur.
Yoksa sever miydin minareleri,
Süleymaniye'yi,
Sen gâvur olduğun halde? (s. 22)*

Bu gâvur sevgili zaman, hikâyelerindeki Rum kızlarını hatırlatır bir biçimde,

*“Taze dişlerinde hıyar kokusu
Ağzında olgun domateslerin çekirdeği,
Karpuz ve erik
Ve kesilen tahan helvası hıştırtılı Marikula” (s. 35)*

olur, kimi zaman

*Bütün hafta kirlî
Pazar günleri fiyakalı Eleni (s. 53)*

olur, kimi zaman da “acı zeytinyağı kokan meyhane”lerde “siyaha çalan parmaklarıyla, güftesi bayağı şarkılar, adi havalar” çalan Aleksandra’dır. Bu sevgililer mozayigine bazan fakir işçi kızların, balıkçı kızlarının da gölgesi düşer.

c. Sait Faik’in şiirinde, hayatından taşıdığı yalnızlık duygusu, bohem yaşayış tarzının görünümleri, buna bağlı olarak da meyhane ortamı ve içki, balıkçı kahveleri de yoğunlukla işlenen temalar arasına girer. Rum meyhaneci Yanakimular (s. 31), Sotirakiler (s. 18), Rum balıkçılar, kahvehaneciler, bıçkınlar, cepçiler vs. de bu temanın çizdiği ortamların müdavimleri olarak tabloda yerlerini alırlar. “Şarap İçerek” (s. 25), “Bir Masa” (s. 31), “Evime Dönüyorum” (s. 59-60) gibi şiirler bu temanın derinleştiği şiirler olarak öne çıkarılabilir.

d. Sait Faik hikâyesi nasıl denizden, hayatını denizden kazanan insanlardan, balıkçılardan, balıkçı kızlarından, mavnacılardan, sandalcılardan ayrı düşünemezsek, onun şiirini de bu temaların haricinde ele alamayız. Gerek müstakil temalar olarak, gerekse şiiri dokuyan motifler şeklinde bu ögeler Sait Faik şiirinin nescini oluşturur. “Uskumru yüklü sandallar, sandalı pat pat dövecek torikler, dülger balıkları, eski iskeleler, zehirli midyeler, martular, karabataklar, yakamozlar, yırtık ağlar, kirlî yelkenler, Burgazada iskelesi, iskele kahvesi, çımacılar, balığa çıkan delikenliler” vs. bu dokunun ilmekleridir. “Bizim İskele” (s. 42-43), “Cıva” (s. 76), “Ceylan-ı Bahri” (s. 16) gibi şiirler bu temayı işleyen güzel şiirlerindendir.

Neredeyse her şiirinin, haydi biraz da abartarak söyleyelim, her mısraının köşe başında rastladığımız bu türden motiflere, benzetme ögelerine rağmen, bunca yoğunluğa, denizle ve denizcilerle, deniz insanlarıyla bu kadar içli dışlı olmaya, adeta kendisini onlardan birisi olarak duyumsamaya karşılık Sait Faik için deniz sahilden birkaç yüz metre ötesine kadar vardır adeta. Onda uzak denizlerin egzotizmi, açık denizlerin maceraya, alıp başını gitmeye, yeni yerler görüp, yeni insanlar tanımaya

çağırın büyüü, haftalar, hatta aylar süren dalgalı, muhataralı, özlemlı, gurbetli deniz yolculukları, gemiler, şilepler vs. görölmez. Sait Faik denizi işler, denizden hoşlanır, denizle içli dışlı olur, ama bir ayağı hep karadadır.

e. Bu tablolar, bu küçük insanlarla birlikte yaşayış, hemhâl oluş coşkusunu, aşklar, yalnızlık ve avarelik duyguları elbette bir mekâna lokalize olmak zorundadır ki Sait Faik için bu mekân İstanbul'dur. Dolayısıyla Sait Faik'i rahatlıkla bir İstanbul şairi olarak nitelemek mümkündür. Ancak bu İstanbul, Kınalıada, Burgazada, Galata, Kumkapı, Karaköy meyhaneleri, Boğaziçi iskeleleri, Yüksekaldırım, Köprü ölçeğinde ve şairin günlük yaşadıkları düzleminde bir İstanbul'dur. İstanbul'un geçmiş birikimi, tarihî dokusu, mimârî güzelliği, kültürel çeşitliliği gibi yönleri onun şiirine yansımaz.

Bu konuda "Köprü" (s. 32-34) şiiri hemen öne çıkar. Şiirde Sait Faik, Galata Köprüsünde durur ve çevresindeki kalabalığı gözlemler. "Köprü" bu kalabalık çerçevesinde bir "İstanbul'dan insan manzaraları" şiiridir.

*Burada insanların içinde büyük dürbünler
Güller gibi açmıştır.*

Bu dürbün, o insanlarla birlikte şairin içinde de açmıştır ve "Şair, büyük dürbünü ile köprüde dolaşan ve hayal meyal görünen insanların içlerini de seyreder."¹²

f. Sait Faik, 1906'da Adapazarı'nda doğmuştur. Çocukluğunun geçtiği şehir de Adapazarı'dır. İnsanın bilinçaltı, doğduğu ve ilk hayat tecrübelerini yaşadığı, tadlarını tattığı, renklerini tanıdığı mekânlardan, şehirlerden ve çevrelerden, hayatının daha sonraki yıllarında da kolay kolay kopamaz. Adeta insanın içinde zayıf veya kuvvetli gizli bir bağ vardır ve bir şekilde onu doğduğu yerlerle, "memleket"le ilgili kılar.

Bu Sait Faik için de böyle olmuş olmalı ki, Adapazarı, onun şiirinde, bir tek şiirle sınırlı da olsa, bir tema olarak aksini bulur. "Deli Çay" (s. 27-30) şiiri, bugün artık uzağına düşölmüş masalsı bir memleket tasviriyile başlar:

*Çınarlarına kargaların üşüştüğü memleket
Sütlü mısırların kebab edildiği
Kebab mısır kokusu küllü ateş
Yarı olmuş mısır koçanlarının mor püskülünde akşam.
Tarlının kenarında yer yer karpuz çekirdekleri. (s. 27)*

Şiir, şairin çocukluk günlerinden kalan bir hatıra olarak, Deliçay'ın ovası, buğday ve mısır tarlalarını basmasını anlatan mısırlarla yürür.

Burada yeri gelmişken, Sait Faik'in şiirinde tema olarak değil ama şiiri dokuyan öğeler olarak, İstanbul ve Adapazarı'nın dışında Napoli, Sicilya, Sardun-

¹² "Köprü" şiirinin geniş bir tahlili için bk.: Mehmet Kaplan, *Şiir Tahlilleri II*, s. 143-149.

ya adası, Kalküta gibi uzak ve yabancı şehirlerin de yer bulduğunu belirtmek gerekir.

g. Yukarıda değişik vesilelerle le de belirttiğimiz gibi, Sait Faik'in şiirinin (ve hikâyesinin) insan kadrosu ağırlıklı olarak fakir insanlar, hayatı küçük ücretler karşılığı çalışmakla, rızkını kazanmak için didişmekle geçen iddiasız, basit ve saf insanlarla oluşur. Bir kısmı çingenelerden, Rumlar'dan, Ermeniler'den, oluşan balıkçılar, hamallar, boyacılar, sandalcılar, kahveciler, meyhaneciler, gazete satıcı çocuklar, meyhane şarkıcısı kızlar, fabrikada işçi kızlar, yufkacılar, helvacılar, börekçiler vs. bu kadronun kesitleridir.

Bu ana temalar etrafında Sait Faik Abasıyanık'ın şiirlerini, hikâyelerinin bir devamı, onların farklı bir edebî türde zenginlenişi, bir açılımı olarak görebiliriz. Bu şiirler de hikâyeleri gibi yoğun olarak sıfatlarla örülmüşlerdir. Bilhassa uzun şiirlerinde hikâye kesitleri kendilerini iyiden iyiye belli eder. Böylesi şiirlerde mısra örgüsü zaman zaman gevşese, şair zaman zaman duygusallaşsa bile, insana bakışı ve onu ele alışı itibarıyla Sait Faik şiiri genel olarak gerçekçi bir çizgide ilerler. Ancak gerek yazarın şiirde ısrarlı olmayışı, gerekse hikâyelerinin dönemin edebiyatındaki baskın ve etkileyici görünümü, Sait Faik Abasıyanık isminin Türk edebiyatında daha çok "hikâyeci" olarak kabul görmesini doğurmuştur. Fakat bu yönüyle birlikte, onun "şair" kimliği de bu portrenin unutulmaması gereken bir çizgisidir.

Kaynakça

- Abasıyanık, Sait Faik, *Şimdi Sevişme Vakti ve Diğer Şiirleri*, Nisan 2003, Yapı Kredi Yayınları, 91 s.
- Çelik, Yakup, *Sait Faik ve İnsan*, Ankara 2002, Akçağ Yayınları, 358 s.
- Gürol, Ümit, "Sait Faik ve Pavese'nin Şiirlerinde Kadın", *Çağdaş Eleştiri*, nr. 3 (7), Temmuz 1984, s. 44-47.
- Kaplan, Mehmet, "Şimdi Sevişme Vakti", *İstanbul*, nr. 1, Kasım 1953, s. 1.
- Kaplan, Mehmet, *Hikâye Tahlilleri*, İstanbul 1979, Dergâh Yayınları, s. 203.
- Kaplan, Mehmet, *Şiir Tahlilleri II*, İstanbul 1980, Dergâh Yayınları, s. 144, 147.
- Naci, Fethi, *Sait Faik'in Hikâyeciliği*, İstanbul 2003, Yapı Kredi Yayınları, 132 s.
- Timuçin, Afşar, "Sait Faik'in Gerçekçiliği ve Şairliği", *Yeni Ufuklar*, nr. 22 (249), Haziran 1974, s. 49-52.